

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktoriaus 2021 m. birželio 1 d.
įsakymu Nr. CV-1-99

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, ATLIEKANTIEMS KALKINIMO IR TRĘŠIMO DARBUS NR. 10

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti prie sėjos gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimą darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti pasitikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygelę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniais asmenimis, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimei užkirsti.

1.4. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

1.5. Sandėlyje, kur laikomos higroskopiškos ir greitai sprogsiančios trąšos: amonio salietra, nitrofoska ir kt. draudžiama rūkyti ir naudoti atvirą ugnį.

1.6. Sandėlyje, kur laikoma daug superfosfato, reikia vėdinti, nes išsiskiria daug dujų.

1.7. Darbo pertraukų metu reikia nusiplauti rankas vandeniu, o esant stipriam dulkelėjimui ir veidą.

1.8. Dirbantieji turi informuoti darbų vadovą apie pastebėtus trąšų išbyrėjimus iš tarų sandėliuose, skleidimo mašinų nesandarumus, kurie kelia grėsmę saugiam darbui.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.
  Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (praėjimų), nedelsiant jas išvalyti. Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams – iki 30 kg; moterims – iki 10 kg . Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese. Kėlimo įrenginius su mašininė pavana (pvz. krautuvus) valdyti, aptarnauti gali tik specialiai apmokyti ir atestuoti asmenys.
 Cheminės medžiagos	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
  Gaisro ar sprogimo galimybė	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės)	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Slėgis technologinėje sistemoje	Galimi įvairūs sužeidimai	Nuolat tikrinti sujungimų sandarumą ir patikimumą
Psichologinė įtampa, stresas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai

2.2. Cheminių medžiagų žymėjimas:

Simbolis	Reikšmė
	Ūmus toksiškumas
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu
	Sprogios medžiagos
	Degios medžiagos
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos

Simbolis	Reikšmė
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu
	Korozinės medžiagos
	Turi slėgio veikiamų dujų
	Oksiduojančios medžiagos

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš darbo pradžią darbuotojas privalo apsivilkti ir susitvarkyti darbo drabužius, kad nebūtų kabančių, atsikišusių dalių, kad besisukančios mechanizmų dalys jų neįtrauktų, o su jais kartu rankų ir kitų kūno dalių.

3.2. Pasiimti atitinkantiems darbams skirtus įrankius ir apsaugos priemones.

3.3. Dirbančiajam apsinuodijus, būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmąją pagalbą gali suteikti šalia esantys asmenys pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialiąją pagalbą suteikia medikai.

3.4. Sandėlyje leidžiama būti tik priimant produktus bei atliekant kitokį trumpalaikį darbą.

3.5. Patikrinti ar tvarkinga, neužgriozdinta darbo vieta. Reikalui esant, ją reikia tvarkyti.

3.6. Pareikalauti, kad traktoriai įvažiavę pakrovimo darbams į trąšų sandėlį būtų gesinami, nes kaupiasi ore kenksmingos žmonių sveikatai dujos.

3.7. Pastebėjus bet kokius trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui, informuoti atsakingas Centro technines tarnybas.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbuotojas turi dirbti griežtai laikydamasis padalinio vadovo ar jį pavaduojančio asmens nurodymų, atlikti tik pavestus darbus ir užduotis, neužiimti pašaliniais, su darbu nesusijusiais dalykais.

4.2. Palaikyti darbo vietoje švarą ir tvarką.

4.3. Draudžiama dirbti su įrengimais, kurių besisukančios dalys neturi atitinkamų apsaugų, neleidžiančių prie jų prisiliesti.

4.4. Skleidžiant trupintas klintis ir birias mineralines trąšas diskiniiais bertuvais, negalima būti arčiau 25 m nuo dirbančio bertuvo, nes gali sužeisti stambesnėmis išberiamų medžiagų dalelėmis.

4.5. Pagal galimybę, naudojant asmenines apsaugos priemones, izoliuoti išsipyliusius ir išbirusius preparatus; mažus nuotėkius užpilti žemėmis, smėliu, gesintomis kalkėmis, didelius pirmiausia aptveri žemių ar smėlio sankasa.

4.6. Kraunant dulkančias trąšas, reikia jas pilti iš kiek galima mažesnio aukščio. Negalima stovėti po pakelta krautuvo strėle.

4.7. Į trąšų barstomasias ir mėšlo krautuvus negalima prikrauti trąšų daugiau, negu numatyta mašinos instrukcijoje.

4.8. Darbo metu negalima stovėti, sėdėti ant kultivatoriaus — tręštuvo bei trąšų barstomosios rėmo sekcijų, apkrauti jų maišais.

4.9. Pakrauti trąšas galima tik nuleidus mašiną ant žemės ir išjungus darbinį veleną.

4.10. Barstant trąšas rankiniu būdu, būtina naudoti gumines pirštines.

4.11. Beriant granuliuotas mineralines trąšas išcentriniais bertuvais, nereikia būti arčiau 23 m iki bertuvės.

4.12. Sandėlyje, kur laikomos higroskopiškos ir greitai sprogstančios trąšos: amonio salietra, nitrofoska ir kt. draudžiama rūkyti ir naudoti atvirą ugnį.

4.13. Sandėlius, kur laikoma daug superfosfato, reikia gerai vėdinti, nes išsiskiria daug dujų.

4.14. Darbo pertraukų metu reikia nusiplauti rankas vandeniu, o esant stipriam dulkežimui ir veidą.

4.15. Darbuotojas turi informuoti padalinio vadovą apie pastebėtus trąšų išbyrėjimus iš tarų sandėliuose, skleidimo mašinų nesandarumus, kurie kelia grėsmę saugiam darbui.

4.16. Draudžiama be padalinio vadovo žinios užleisti savo darbo vietą, darbo priemones, pareigų vykdymą kitam darbuotojui bei imtis darbų, nesusijusių su darbo užduoties vykdymu. Norėdamas laikinai pasitraukti iš savo darbo vietos, darbuotojas privalo pranešti apie tai padalinio vadovui.

4.17. Dirbantysis privalo pats pasirinkti saugaus darbo metodus.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Išbirusias trąšas reikia nedelsiant susemti į maišus ir pirmiausia naudoti tręšimui.

5.2. Imtis valymo, gamybos priemonių sutvarkymo, kad išvengtų aplinkos užteršimo.

5.3. Sutrikus darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti šalia dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.4. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba Centro direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškvieisti gydytoją tel. 112.

5.5. Apie nelaimingą atsitikimą darbe, įvykusį profesinio mokymo įstaigos moksleiviui, aukštesniosios arba aukštosios mokyklos studentui per jų praktiką Centre, direktorius, asmenys atsakingi už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, arba Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistai privalo nedelsdami pranešti mokymo įstaigai, kurios atstovas turi teisę dalyvauti tiriant nelaimingą atsitikimą darbe.

5.6. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.7. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams tel. 112, iškviešti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.8. Užsidegusius elektros įrenginius pirmiausia reikia atjungti nuo srovės šaltinio, tada gesinti angliarūgštės gesintuvais, pakabintais Centro ir jo padalinių koridoriuose, išlaikant ne mažesnę kaip vieno metro atstumą nuo gesintuvo antgalio iki įrenginių su įtampa. Apie įvykį būtina nedelsiant pranešti asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams. Esant reikalui, pranešti ugniagesiams tel. 112.

5.9. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ir prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kuo greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Trašų likučius surinkti ir gražinti į sandėlį. Preparatų likučiai nuo mašinų ir įrenginių nuvalomi mechaniškai ir nuplaunami vandeniu tam skirtose vietose.

6.2. Nuvalyti darbo įrankius, apsaugos priemones ir jeigu reikia – rūbus.

6.3. Baigus darbą, nenumovus nuo rankų pirštinių, jos nuplaunamos nuklenksminančiu tirpalu (3-5% kalcinuotos sodos tirpalu), po to vandeniu, nusiaunami batai, nusivelkamas kombinezonas, nusiimami apsauginiai akiniai, respiratorius ir vėl nuklenksminančiu tirpalu ir vandeniu nuplaunamos pirštinės.

6.4. Naudotas apsaugines priemones, darbo drabužius ir avalynę, išdulkinti, nuvalyti ir pakabinti tam tikslui skirtoje vietoje (spintoje).

6.5. Rankas ir veidą nusiplauti švairiu vandeniu su muilu.

6.6. Pranešti padalinio vadovui apie darbo užduoties įvykdymą, nebaigtus darbus ar remontą.

6.7. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus ir nesklendumus būtina pranešti padalinio vadovui, atsakingoms Centro tarnyboms.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas